

ПРАВИЛА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПОСТУПУ УЧНІВ

1. Для уніфікації термінів та зручності їх використання в практичній діяльності оцінювальне судження називати **вербальною** оцінкою, а оцінювальне судження із зазначенням рівня результату – **рівневою** оцінкою.
2. Обидві оцінки можна виражати як усно, так і письмово.
3. У 1-2 класах використовувати вербальну оцінку, а у 3-4 класах – рівневу оцінку.
4. Для рівневої оцінки використовувати 4 рівні:
 - ✓ **Початковий (П)**
 - ✓ **Середній (С)**
 - ✓ **Достатній (Д)**
 - ✓ **Високий (В)**
5. Формувальне оцінювання починається з перших днів навчання в школі і триває постійно.
6. Формувальне оцінювання спрямоване на з'ясування індивідуальних проблем в опануванні учнем матеріалу та на запобігання утруднень на подальших етапах навчання.
7. Формувальне оцінювання - це рівноправний діалог між учнем/ученицею та вчителем.
8. Формувальне оцінювання, зазвичай, розпочинають із самооцінювання учнем/ученицею своєї роботи (або взаємооцінювання результатів навчання учнями) і завершують оцінюванням результату вчителем.
9. При формуальному оцінюванні учитель:
 - 9.1. Озвучує своє оцінювальне судження лише після того, як учень/-і висловив/-ли свою /свої думки.
 - 9.2. Постійно спостерігає за динамікою розвитку особистісних якостей учня/учениці, рівнем сформованості навчальних дій, що співвідносяться з очікуваними результатами, сприяє формуванню впевненості щодо власних можливостей та навичок.
 - 9.3. Користується алгоритмом діяльності вчителя при здійсненні формуального оцінювання:
 - 9.3.1. **Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей.** Вчитель спільно з учнями розробляє й обговорює цілі уроку. Ціль має бути вимірною, щоб через оцінювання виміряти на якому рівні вона досягнута. Створення ефективного зворотнього зв'язку, який має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим та своєчасним.
 - 9.3.2. **Забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання.** Для того щоб учень користувався отриманими знаннями він має їх вміти застосовувати, перетворювати, розширювати, доповнювати, знаходити нові зв'язки і співвідношення тощо. Це забезпечується використанням різноманітних прийомів, форм і методів роботи з навчальним матеріалом.
 - 9.3.3. **Ознайомлення учнів із критеріями оцінювання.** Обговорення з учнями критеріїв оцінювання робить процес оцінювання прозорим і зрозумілим для всіх суб'єктів освітнього процесу, та сприяє позитивному ставленню до самого процесу.

Критерії оцінювання, розроблені для поточного оцінювання мають описувати те, що заявлено в навчальних цілях. Учні слід ознайомити із ними до початку виконання завдання. Чим конкретніше сформульовані критерії оцінювання, тим зрозумілішою для учнів є діяльність щодо успішного виконання завдання.

9.3.4. Забезпечення можливості й уміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія). У процесі навчання першокласників важливе значення має становлення елементів рефлексії, спрямованих на спостереження своїх дій та дій однокласників, осмислення своїх суджень, дій, учинків з огляду на їх відповідність меті діяльності, оскільки початкові навички рефлексії як особистісного новоутворення у повному обсязі мають сформуватися тільки наприкінці молодшого шкільного віку. Слід зазначити, що здатність до персональної (автономної) рефлексії у дітей 6-7 років є достатньо обмеженою, але можливості для її розвитку актуалізуються під час роботи в групі. Спонукають до рефлексії запитання: «Що нового дізнався на уроці?», «Що привернуло твою увагу?», «Що нового у спілкуванні?», «Що тебе найбільше схвилювало (що нового в емоціях)?». При цьому треба уникати запитань «Що сподобалось?», «Що не сподобалось?» без попередньої операціоналізації цього узагальнення.

9.3.5. Коригування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання. Формувальне оцінювання дає можливість вчителю відстежити процес поступу учня до навчальних цілей, коригування освітнього процесу на ранніх етапах, а учневі – усвідомлення відповідальності за самоосвіту.

9.4. Здійснює зворотній зв'язок з учнями на основі чотирьох елементів:

9.4.1. Виявлення та оцінка позитивних елементів роботи учнів.

9.4.2. Вказівка на те, що необхідно виправити, або додаткова робота учнів.

9.4.3. Поради – як учень може покращити успішність.

9.4.4. Підказки – у якому напрямку учень повинен працювати.

9.5. При оцінюванні роботи учнів користуватися орієнтовними рамками оцінювання (додаток №1 до наказу МОН №813 від 13.07.2021 року «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти»).

9.6. Пам'ятати про те, що оцінка – конфіденційна й доступна лише для учня та батьків (або осіб, які їх замінюють).

9.7. Інформувати батьків про досягнення учнів під час індивідуальних зустрічей, через запис оцінювальних суджень у робочих зошитах, у щоденниках тощо, через фіксацію результатів навчання у свідоцтвах досягнень учня.

10. Кількість та періодичність ТДР (тематичні діагностувальні роботи) учитель може визначати самостійно. Зазвичай, їх планують через кожні 16-20 навчальних годин

11. Обсяг завдань рекомендуємо визначати з урахуванням вікових можливостей учнів.

12. Зміст завдань, види навчальної діяльності добирають з урахуванням специфіки предмета вивчення, готовності учнів виконати завдання для виявлення результату

13. Діагностичні роботи можуть містити завдання, які виконують усно (переказ, власне висловлювання тощо), письмово (списування, диктант, тестові завдання тощо), практично (дослід, моделювання/конструювання, виконання практичної роботи

тощо) та завдання, що передбачають виконання роботи з допомогою електронних освітніх ресурсів.

14. Передбачати не більше 1 тематичної діагностувальної роботи на навчальний день.

15. Якщо учня не було в школі в день проведення діагностувальної роботи, то після повернення він не пише діагностувальну роботу

16. З предметів мовно-літературної освітньої галузі (мова навчання) система тематичних діагностувальних робіт повинна містити такі навчальні завдання:

- аудіювання (2-4 кл.),
- читання вголос (1-4 кл.),
- читання мовчки (3-4 кл.),
- читання напам'ять (2-4 кл.),
- роботу з літературним твором/медіа текстом (2-4 кл.),
- діалог (усно/письмово, 2-4 кл.),
 - усний переказ (2-4 кл.),
 - письмовий переказ (3-4 кл.),
 - усний твір (2-4 кл.),
 - письмовий твір (4 кл.),
 - списування (1-4 кл.),
 - диктант (2-4 кл.),
- робота з мовними одиницями (2-4 кл.).

17. Вимоги до діагностувальних робіт з математики:

17.1. Можуть бути комбінованими, у тому числі з тестових завдань закритого й відкритого типів, та містити навчальні завдання на виявлення стану сформованості навичок читання, запису і порівняння чисел, обчислювальних навичок, навичок читання і запису математичних виразів/рівностей/нерівностей, розв'язування рівнянь, уміння розв'язувати задачі, розпізнавання й побудову геометричних фігур, оперування величинами тощо з урахуванням програмового матеріалу, що опрацьовувався.

17.2. Водночас учитель може практикувати проведення тематичних діагностувальних робіт, які передбачають перевірку одного із результатів навчання (обчислювальних навичок, уміння розв'язувати задачі тощо).

17.3. Одна з тематичних діагностувальних робіт протягом року повинна передбачати виявлення стану сформованості навичок усних обчислень. Зміст завдань у такій роботі, зазвичай, може охоплювати різні змістові лінії навчальної програми з математики.

18. Діагностувальні роботи з інтегрованих курсів:

18.1. Можуть містити тестові завдання закритого і відкритого типів на виявлення стану опанування учнями програмового матеріалу, містити практичні роботи з картами, приладами, моделями та проводитись у формі графічних робіт, за допомогою яких перевіряється вміння інтерпретувати інформацію за допомогою моделі, малюнка, схеми тощо.

19. Тематичні діагностувальні роботи з предметів вивчення таких освітніх галузей, як «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька» і «Фізкультурна», а також з курсів за вибором не проводять.

20. На наступному уроці після виконання ТДР вчитель організує аналіз виконаних завдань та роботу над виправленням і попередженням помилок.
21. З метою підготовки до наступного після діагностувальної роботи уроку учитель у зручний для себе спосіб узагальнює виявлені результати навчання учнів класу.
22. Учитель повинен усно деталізувати характеристику діагностичної роботи та коротко разом з учнем визначити перспективу подальшої навчальної діяльності.
23. Оцінювальні судження вчитель фіксує у зошитах для тематичних робіт, на аркушах з роботами учнів та повідомляти зміст суджень учням і їх батькам.
24. Учитель перевіряє кожну роботу вербальною оцінкою (оцінювальним судженням) в письмовій формі.
25. Диференційовано підходити до позначок у зошиті: в залежності від потреб дитини помилку можна виправити, підкреслити чи позначити рядок, де її знайти.
26. Разом з учнями обрати позначення самооцінки учня, оцінки вчителя для фіксації перевірених робіт. Окрім позначень важливими є записи оцінювальних суджень щодо виконання письмової роботи.
27. Вчитель не повинен зловживати наліпками. Це мотиваційні значки, а не формувальне оцінювання.
28. Підсумкове оцінювання провести за 10-15 днів до кінця навчального року. Узагальнити результати навчання учнів за кожним блоком обов'язкових результатів навчання з різних предметів/інтегрованих курсів, які окреслені у свідоцтві досягнень (попередню оцінку).
29. Фіксувати попередню оцінку підсумкового оцінювання лише на носії зворотного зв'язку з батьками.
30. Якщо учні / їхні батьки хочуть покращити результати, учитель може запропонувати їм індивідуалізовану діагностувальну роботу. Таку роботу учні зазвичай виконують індивідуально на уроці. Змінювати оцінку варто, лише якщо індивідуалізована робота показала покращення результату.
31. Визначити підсумок за рік з урахуванням динаміки досягнення того чи іншого результату навчання.
32. Підсумкову (річну) оцінку фіксують у класному журналі та свідоцтвах досягнень учнів.
33. Наприкінці 4 класу провести державну підсумкову атестацію. Взяти до уваги, що її результати не впливають на підсумкову оцінку за рік, ДПА в 4 класі проводять тільки для моніторингу.
34. На лівій сторінці останнього розвороту журналу для записів уроків з певного предмета/інтегрованого курсу у 3-4 класах записують номери показників характеристик результатів навчання, що подані у свідоцтві досягнень з відповідної освітньої галузі, а на правій сторінці розвороту журналу — записувати ці показники характеристики результатів навчання у тому порядку, як вони записані у свідоцтві досягнень.
35. У кожній колонці фіксувати стан сформованості обов'язкових результатів навчання. Оскільки в 3-4 класах використовують рівневу оцінку, то замість позначки записувати першу букву назви рівня, якому відповідає результат навчання.

36. У частині класного журналу «Зведений облік навчальних досягнень учнів» записувати лише рішення педагогічної ради про переведення учня до наступного класу.
37. Взяти до уваги розроблені МОН два примірні зразки свідоцтв досягнень, окремо для кожного циклу навчання.
38. Свідоцтва досягнень учнів можуть бути доповненими з урахуванням особливостей освітньої програми закладу освіти.
39. Оригінал документа зберігається у батьків учня/учениці чи осіб, що їх замінюють. Копію документа з відміткою «Згідно з оригіналом», що закріплено печаткою, зберігають в особовій справі учня.
40. Інформацію із свідоцтва досягнень учня до особової справи не переписують.
41. В особовій справі зазначають лише рішення про переведення до наступного класу.
42. Враховуючи, що кожен учень/кожна учениця мають певні обдарування до хоча б одного виду навчальної діяльності, за підсумками навчального року нагороджувати учнів відзнаками.
43. Для учнів у межах кожного предмета сформувані конкретні цілі навчання. На початку вивчення теми роз'яснювати учням та їхнім батькам, які основні результати мають бути в дитини наприкінці. Можна цю інформацію доносити через роздатковий матеріал, повідомляти усно, на сайті або в інший спосіб.
44. Кожному педагогу скласти графік тристоронніх зустрічей з учнями та їхніми батьками. Про графік зустрічей завчасно повідомити батьків.
45. Систематизацію робіт учнів, які відображають його запити, інтереси та навчальний поступ здійснювати у формі учнівського портфолію.
46. Портфолію може містити будь-які роботи, за якими можна простежити навчальний поступ учня / учениці.
44. У 1–2 класах більшість рубрик портфолію будуть розраховані на малювання. У 3–4 класах на систематизацію письмових робіт учнів.